Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра англійської філології та методики викладання іноземної мови

"**ЗАТВЕРДЖУЮ**"
Декан факультету іноземних мов
_____Світлана ВІРОТЧЕНКО
"26" серпня 2026 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

ІСТОРІЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
галузь знань 03 Гуманітарні науки
спеціальність 035 Філологія
освітня програма Англійська мова та література і переклад та друга іноземна мова; Німецька мова та література і переклад та англійська мова; Французька мова та література і переклад та англійська мова; Переклад (іспанська та англійська мови); Переклад (китайська та англійська мови);
спеціалізація
035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська
035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька
035.051 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська
035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька
035.065 Східні мови та літератури (переклад включно), перша – китайська
вид дисципліни за вибором
факультет іноземних мов

2026 /2027 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
"26 "__серпня___ 2026 року, протокол № 7

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: СОЛОЩУК Людмила Василівна, докт. філол. наук, професор, професор ЗВО кафедри англійської філології та методики викладання іноземної мови

Програму схвалено на засіданні кафедри англійської філології та методики викладання іноземної мови Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
"__26___" _____серпня____ 2026_ року, протокол №_1_

Завідувач кафедри англійської філології та методики викладання іноземної мови
_____ Ірина МОРОЗОВА

Програму погоджено з гарантами освітньо-професійних програм Англійська мова та література і переклад та друга іноземна мова, Німецька мова та література і переклад та англійська мова; Французька мова та література і переклад та англійська мова; Переклад (іспанська та англійська мови); Переклад (китайська та англійська мови);

Гарант освітньо-професійної програми Англійська мова та література і переклад та друга іноземна мова
_____ Людмила СОЛОЩУК

Гарант освітньо-професійної програми Німецька мова та література і переклад та англійська мова
_____Наталія КАРПУСЕНКО____

Гарант освітньо-професійної програми Французька мова та література і переклад та англійська мова
_____Діана ПЕСОЦЬКА

Гарант освітньо-професійної програми Переклад (іспанська та англійська мови)
_____ Тетяна БОЧАРНІКОВА

Гарант освітньо-професійної програми Переклад (китайська та англійська мови)
_____Юлія ЛАХМОТОВА

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету іноземних мов
"26 "__серпня___ 2026 року, протокол № 7

Голова науково-методичної комісії факультету іноземних мов
_____ Анна КОТОВА

ВСТУП

Програму навчальної дисципліни "Історія англійської мови" складено відповідно до освітньо-професійних програм Англійська мова та література і переклад та друга іноземна мова, Німецька мова та література і переклад та англійська мова; Французька мова та література і переклад та англійська мова; Переклад (іспанська та англійська мови); Переклад (китайська та англійська мови); підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня, спеціальності «035 Філологія», спеціалізації 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська, 035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька, 035.051 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська, 035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька, 035.065 Східні мови та літератури (переклад включно), перша – китайська

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. **Метою** викладання навчальної дисципліни «Історія англійської мови» є формування у здобувачів вищої освіти філологічної компетенції і ерудиції з історії англійської мови як підґрунтя для теоретичного осмислення і вирішення проблем розвитку мови, а також здійснення в процесі навчання професійної освіти, всебічного розвитку і виховання особистості здобувача вищої освіти.

1.2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Історія англійської мови» є набуття здобувачами вищої освіти теоретичної підготовки для здійснення науково-дослідницької роботи у галузі мовознавства, мовних, лінгвокраїнознавчих та культурологічних знань і формуванні системи мовленнєвих умінь. Змістовно зорієнтовані завдання передбачають набуття здобувачами вищої освіти знань про об'єкт, предмет, мету й завдання Історії англійської мови, її місце серед інших мовознавчих наук; ознайомлення з традиційними та новітніми методами наукового пошуку у галузі Історії англійської мови; вивчення системи мовних категорій; скерування здобувачів вищої освіти на самостійний пошук релевантних наукових джерел, їх критичний аналіз та вироблення власного погляду на досліджувані проблеми; формування у молодих науковців відповідальності та академічної доброчесності. Мовно зорієнтовані завдання передбачають оволодіння здобувачами вищої освіти відповідною термінологією та типовими синтаксичними структурами, формування навичок роботи з мовним матеріалом.

1.3. Кількість кредитів: 3

1.4. Загальна кількість годин – 90.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни

За вибором	
Денна форма навчання (дистанційна)	Заочна форма навчання (дистанційна)
Рік підготовки	
3-й	3-й
Семестр	
5-й	5-й
Лекції	
28 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття	
4 год.	2 год.
Самостійна робота:	
58 год.	80 год.
Індивідуальні завдання	
Не передбачено робочим навчальним планом	

1.6 Навчальна дисципліна забезпечує розвиток таких компетентностей:

ОП Англійська мова та література і переклад та друга іноземна мова

ЗК2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області (Історія германських мов (англійська)), її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.
ЗК4 Здатність бути критичним і самокритичним.
ЗК5 Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.
ЗК6 Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК7 Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
ЗК8 Здатність працювати у команді та автономно.
ЗК9 Здатність спілкуватися іноземними мовами (англійська і друга іноземна мова: німецька/ французька/іспанська/італійська/китайська та інші).
ЗК10 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК11 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК12 Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ФК1 Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.
ФК2 Здатність використовувати у професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.
ФК3 Здатність використовувати у професійній діяльності знання з теорії та історії англійської мови та другої іноземної мови (німецької/ французької/іспанської/італійської/китайської та ін.).
ФК7 Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, уміння інтерпретувати та перекладати тексти ((залежно від обраної спеціальності).
ФК8 Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ОП Німецька мова та література і переклад та англійська мова

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.
ЗК4. Здатність бути критичним і самокритичним.
ЗК5. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.
ЗК6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
ЗК8. Здатність працювати в команді та автономно.
ЗК9. Здатність спілкуватися німецькою та англійською мовами.
ЗК10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК12. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ФК1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.
ФК2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії німецької та англійської мов.
ФК7. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних і літературних фактів, інтерпретації та перекладу тексту (німецька та англійська мови).
ФК8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ОП Переклад (іспанська та англійська мов)

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку романської філології, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
ЗК4. Здатність бути критичним і самокритичним.
ЗК5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.
ЗК6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. Здатність приймати обґрунтовані рішення в професійній діяльності.
ЗК8. Здатність працювати індивідуально та в команді. Вміння організовувати роботу в команді, розуміння всіх етапів командної роботи.
ЗК9. Здатність спілкуватися іспанською мовою в професійній діяльності, опрацьовувати фахову літературу іспанською мовою.
ЗК10. Здатність спілкуватися англійською мовою в професійній діяльності, опрацьовувати фахову літературу англійською мовою.
ЗК11. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Оволодіння загальнонауковими знаннями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору.
ЗК12. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ФК1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.
ФК2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.
ФК3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії іспанської мови, з порівняльного дослідження іспанської та української мов.
ФК7. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати англійську мову в усній та письмовій формі, для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.
ФК8. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних і літературних фактів, інтерпретації та перекладу іспаномовного тексту.

ОП Французька мова та література і переклад та англійська мова

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку філології, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.
ЗК4. Здатність бути критичним і самокритичним**.**
ЗК5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.
ЗК6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. Здатність приймати обґрунтовані рішення в професійній діяльності.
ЗК8. Здатність працювати індивідуально та в команді. Вміння організовувати роботу в команді, розуміння всіх етапів командної роботи.
ЗК9. Здатність спілкуватися французькою мовою в професійній діяльності, опрацьовувати фахову літературу французькою мовою.
ЗК10. Здатність спілкуватися англійською мовою в професійній діяльності, опрацьовувати фахову літературу англійською мовою.
ЗК11. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Оволодіння загальнонауковими знаннями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору.
ЗК12. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ФК1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.
ФК2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.
ФК3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії французької мови, з порівняльного дослідження французької та української мов.
ФК7. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати англійську мову в усній та письмовій формі, для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.
ФК8. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних і літературних фактів, інтерпретації та перекладу франкомовного тексту.

ОП Переклад (китайська та англійська мови)

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.
ЗК4. Здатність бути критичним і самокритичним.
ЗК5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.
ЗК6. Здатність до пошуку, опрацювання й аналізу інформації з різних джерел.
ЗК7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
ЗК8. Здатність працювати в команді та автономно.
ЗК9. Здатність спілкуватися іноземною мовою.
ЗК10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК12. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій, зокрема для вирішення стандартних завдань у практичних ситуаціях.

ФК1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.
ФК2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.
ФК3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії й історії мов(и), що вивчаються (ється).
ФК7. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних і літературних фактів, інтерпретації та перекладу тексту.
ФК8. Здатність вільно оперувати спеціальною (мовознавчою та перекладознавчою) термінологією китайської та англійської мов для розв'язання професійних завдань.

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна

ОП «Англійська мова та література і переклад та друга іноземна мова»

ПРН2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.
ПРН7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів
ПРН 8. Знати й розуміти систему англійської мови та другої іноземної мови, що вивчається, історію англійської мови та літератури та історію другої іноземної мови та літератури, що вивчається, вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.
ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.
ПРН16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції германської філології, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.

ОП «Німецька мова та література і переклад та друга іноземна мова»

ПРН2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.
ПРН7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів
ПРН 8. Знати й розуміти систему англійської мови та другої іноземної мови, що вивчається, історію англійської мови та літератури та історію другої іноземної мови та літератури, що вивчається, вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.
ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.
ПРН16. Знати та розуміти основні поняття, теорії та концепції германської філології, вміти застосовувати їх у професійній діяльності.

*ОП «*__**Переклад (іспанська та англійська мова)**__»
ПРН2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.
ПРН7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів
ПРН 8. Знати й розуміти систему англійської мови та другої іноземної мови, що вивчається, історію англійської мови та літератури та історію другої іноземної мови та літератури, що вивчається, вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.
ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.
ПРН16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції з романської філології (перекладу включно), уміти застосовувати їх у професійній діяльності.

ОП «Французька мова та література і переклад та друга іноземна мова»
ПРН2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів
ПРН 8. Знати й розуміти систему англійської мови та другої іноземної мови, що вивчається, історію англійської мови та літератури та історію другої іноземної мови та літератури, що вивчається, вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.
ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.
ПРН16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції з романської філології (перекладу включно), уміти застосовувати їх у професійній діяльності.

ОП «Переклад (китайська та англійська мови)»

ПРН2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.
ПРН7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів
ПРН 8. Знати й розуміти систему англійської мови та другої іноземної мови, що вивчається, історію англійської мови та літератури та історію другої іноземної мови та літератури, що вивчається, вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.
ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.
ПРН16. Знати та розуміти основні поняття, теорії та концепції східної та германської філології, вміти застосовувати їх у професійній діяльності.

1.8 Передумови для вивчення навчальної дисципліни (пререквізити):

- рівень володіння англійською мовою не нижче В2
- курс практичної граматики англійської мови,
- вступ до мовознавства,
- вступ до германської філології.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тематичний блок 1.

Тема 1. Предмет та задачі курсу " Історія англійської мови". Джерела вивчення історії мови. Методи, які використовуються для вивчення історії мови.
Тема 2. Походження англійської мови та основні періоди її розвитку. Давньоанглійський період. Історичні умови розвитку мови у давні часи. Давньоанглійська писемність та пам'ятки давньоанглійської писемності. Давньоанглійські діалекти.
Тема 3. Давньоанглійська фонетика. Словесний наголос. Давньоанглійський вокалізм. Основні зміни голосних.
Тема 4. Давньоанглійська фонетика. Давньоанглійський консонантизм. Основні зміни приголосних.
Тема 5. Давньоанглійська граматика. Структура слова у давньоанглійській мові. Частини мови та їх граматичні категорії. Історичний розвиток іменника.
Тема 6. Давньоанглійська граматика. Історичний розвиток займенника, прикметника та числівника у давньоанглійській мові.

Тема 7. Давньоанглійська граматика. Категорії дієслова. Сильні та слабкі дієслова. Претерито-презентні дієслова. Неособисті форми дієслів (інфінітив, дієприкметники I, II).
Тема 8. Давньоанглійський синтаксис.
Тема 9. Давньоанглійська лексика. Характеристика словотворення.
Тема 10. Етимологічна характеристика словникового складу у давньоанглійський період. Ісконна лексика та запозичення.
Тема 11. Середньоанглійський період. Історичні умови розвитку англійської мови у середньоанглійський період. Скандинавське та норманське завоювання та їх вплив на розвиток англійської мови.
Тема 12. Середньоанглійські діалекти. Розвиток Лондонського діалекту. Писемні пам'ятки середньоанглійського періоду.
Тема 13. Новоанглійський період. Історичні умови розвитку англійської мови у новоанглійський період. Формування англійської національної літературної мови. Початок ери книгодрукування.
Тема 14. Розквіт літератури у ранньоновоанглійський період. Поширення англійської мови за межі Англії.
Тема 15. Обговорення та повторення загальних проблем курсу.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тематичний блок 1.												
Тема 1.	6	2				4	5	2				5
Тема 2.	6	2				4	5					5
Тема 3.	6	2				4	7	2				5
Тема 4.	6	2				4	5					5
Тема 5.	6	2				4	5					5
Тема 6.	6	2				4	7	2				5
Тема 7.	6	2				4	5					5
Тема 8.	6	2				4	5					5
Тема 9.	6	2				4	5	2				5
Тема 10.	6	2				4	5					5
Тема 11.	6	2				4	6					6

Тема 12.	6	2				4	6					6
Тема 13.	6	2				4	6					6
Тема 14.	8	2				6	6					6
Тема 15							10		4			6
Разом за розділом 1						58	80					80
Усього годин	**90**	**28**	**4**			**58**	**90**	**8**	**2**			**80**

4. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин денна форма	Кількість годин заочна форма
1	**2**	**3**	
1.	Предмет та задачі курсу “Історія англійської мови”. Джерела вивчення історії мови. Методи, які використовуються для вивчення історії мови	2	2
2.	Походження англійської мови та основні періоди її розвитку. Давньоанглійський період. Історичні умови розвитку мови у давні часи. Давньоанглійська писемність та пам’ятки давньоанглійської писемності. Давньоанглійські діалекти	2	
3.	Давньоанглійська фонетика. Словесний наголос. Давньоанглійський вокалізм. Основні зміни голосних	2	2
4.	Давньоанглійська фонетика. Давньоанглійський консонантизм. Основні зміни приголосних	2	
5.	Давньоанглійська граматика. Структура слова у давньоанглійській мові. Частини мови та їх граматичні категорії. Історичний розвиток іменника	2	
6.	Давньоанглійська граматика. Історичний розвиток займенника, прикметника та числівника у давньоанглійській мові	2	2
7.	Давньоанглійська граматика. Категорії дієслова. Сильні та слабкі дієслова. Претерито-презентні дієслова. Неособисті форми дієслів (інфінітив, дієприкметники I, II)	2	
8.	Давньоанглійський синтаксис	2	
9.	Давньоанглійська лексика. Характеристика словотворення	2	2
10.	Етимологічна характеристика словникового складу у давньоанглійський період. Ісконна лексика та запозичення	2	
11.	Середньоанглійський період. Історичні умови розвитку англійської мови у середньоанглійський період.	2	

	Скандинавське та норманське завоювання та їх вплив на розвиток англійської мови		
12.	Середньоанглійські діалекти. Розвиток Лондонського діалекту. Писемні пам'ятки середньоанглійського періоду	2	
13.	Новоанглійський період. Історичні умови розвитку англійської мови у новоанглійський період. Формування англійської національної літературної мови. Початок ери книгодрукування	2	
14.	Розквіт літератури у ранньоновоанглійський період. Поширення англійської мови за межі Англії	2	
	Усього годин	28	8

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин денна форма	Кількість годин заочна форма
1	**2**	**3**	**4**
1.	Діахронія фонетичних змін у середньо- та ранньоновоанглійський періоди	2	
2.	Діахронія лексико-граматичних змін у середньо- та ранньоновоанглійський періоди	2	2
	Усього годин	4	2

5. Самостійна робота

№ з/п	Вид роботи Назва теми	К-ть годин денна форма	К-ть годин денна форма
1	**2**	**3**	**4**
1.	Самостійне опрацювання матеріалу. Підготовка реферату /доповіді-проєкту про розвиток англійської мови у середньоанглійський період на одну із запропонованих тем Розвиток англійської мови у середньоанглійський період: 1) Середньоанглійський вокалізм та консонантизм. 2) Зміни у граматичній системі англійської мови у середньоанглійський період. Нові частини мови та категорії. 3) Середньоанглійська лексика: характеристика словотворення; запозичення.	29	40
2.	Самостійне опрацювання матеріалу. Підготовка реферату /доповіді-проєкту про розвиток англійської мови у ранньоновоанглійський період на одну із запропонованих тем:	29	40

	Розвиток англійської мови у ранньоновоанглійський період: 1) Новоанглійський вокалізм та консонантизм. 2) Зміни у граматичній системі англійської мови у новоанглійський період. Нові частини мови та категорії. 3) Новоанглійська лексика: характеристика словотворення; запозичення.		
Разом		**58**	**80**

5 Правила використання ШІ

Правила використання ШІ регламентуються **Політикою Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна щодо використання штучного інтелекту**
Політика декларує застосування в Університеті трирівневої класифікації моделей використання ШІ.
5.2.1. Модель «ШІ заборонено» – види діяльності, що вимагають демонстрації базових когнітивних навичок, пам'яті, миттєвого аналізу без допомоги технологій (зокрема усні опитування, аудиторні контрольні роботи, іспити тощо).
5.2.2. Модель «ШІ як асистент» – дозволяється використання ШІ для визначення предметної області, покращення граматики, структурування плану, пошуку літератури (з верифікацією). Фінальний текст/продукт створюється суб'єктом використання ШІ.
5.2.3. Модель «ШІ як інструмент» – види діяльності, що передбачають обов'язкове використання ШІ (наприклад, порівняння відповідей різних моделей, генерація коду з подальшою оптимізацією, створення зображень тощо).
6.1. У освітній діяльності (для здобувачів вищої освіти) рекомендується:
− використання ШІ для отримання пояснень складних концепцій, самоперевірки знань за допомогою тестів, пошуку логічних прогалин в аргументації або аналізу помилок (протягом годин, відведених на самостійну роботу у рамках опанування навчальної дисципліни);
− застосування генеративних моделей для реферування ідей, тем для есе чи презентацій, удосконалення структури майбутньої роботи, але не для написання фінального тексту роботи;
− використання інструментів ШІ для перекладу та аналізу наукових матеріалів іноземними мовами, що сприяє глибшому дослідженню теми та розширенню джерельної бази;
− зберігання (архівування) історії запитів (промптів) до моменту оцінювання для забезпечення підтвердження на вимогу викладача власного авторського внеску та самостійності виконання завдання.

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено робочим навчальним планом

7. Методи навчання

1. Комунікативний метод (дискусії, робота в парах і малих групах).
2. Метод інтегрованого навчання предмета та іноземної мови (CLIL / Content and Language Integrated Learning).
3. Проблемно-пошуковий та дослідницький метод (аналіз мовних явищ, постановка проблемних завдань, міні-дослідження).
4. Проєктний метод (індивідуальні та групові проєкти, презентація результатів).

5. Метод роботи з автентичними джерелами інформації (наукові статті, медіатексти, художні тексти, цифрові ресурси).
6. Метод розвитку критичного мислення (аналіз, порівняння, аргументація, рефлексія).
7. Аудіовізуальний метод (робота з аудіо- та відеоматеріалами, мультимедійними презентаціями).
8. Метод педагогічної підтримки (Scaffolding) – поетапне супроводження навчальної діяльності шляхом демонстрації зразків, покрокового виконання завдань, надання мовленнєвих опор і візуалізації навчального матеріалу.

Методи навчання з використанням цифрових технологій

9. Метод змішаного навчання (Blended Learning) – поєднання аудиторної та дистанційної форм навчання з використанням LMS і хмарних освітніх середовищ для організації навчального процесу, розміщення навчальних матеріалів, виконання, перевірки й оцінювання завдань (Moodle, Google Classroom).
10. Метод перевернутого навчання (Flipped Classroom) – самостійне опрацювання теоретичного матеріалу за допомогою цифрових ресурсів із подальшим виконанням практичних, комунікативних та дослідницьких завдань під час аудиторної роботи (Moodle, Google Classroom).
11. Метод цифрової дослідницької діяльності – пошук, критичний аналіз, систематизація та використання наукової інформації з електронних бібліотек, наукових баз даних, цифрових репозитаріїв і бібліографічних менеджерів (Google Scholar, JSTOR, Scopus, Web of Science, ERIC, DOAJ, SpringerLink, ScienceDirect, ResearchGate, Academia.edu, Zenodo, institutional repositories, Zotero, Mendeley, EndNote).
12. Метод проєктного навчання з використанням цифрових платформ – виконання індивідуальних і групових навчальних проєктів із застосуванням цифрових інструментів для планування, спільної роботи, презентації результатів (Canva, Genially, Google Workspace, Microsoft 365, Trello, Padlet, Miro, Prezi, Adobe Express).

8. Методи контролю

1. Метод усного контролю: врахування активності здобувачів вищої освіти на лекціях (відповіді на питання лектора); фронтальне опитування.
2. Метод тестового контролю – поточні семестрові роботи.
3. Метод самоконтролю та взаємоконтролю за ефективністю науково-пізнавальної діяльності
4. Залік (тест на множинний вибір).

9. Схема нарахування балів

Поточне тестування та самостійна робота	Підсумковий семестровий контроль (залік)	Сума
Тематичний блок 1	40	100
Тести на множинний вибір = 20		
Доповіді-проєкти 2 х 20 = 40		

Форми контролю навчальних здобутків здобувачів вищої освіти**:**
Теми 1-2 – тест на множинний вибір/true-false (20 питань)
Теми 3-4 – Тест на множинний вибір/true-false (20 питань)

Теми 5-8 – тест на множинний вибір/true-false (20 питань)
Теми 9-13 – тест на множинний вибір/true-false (20 питань)
Доповідь-проєкт із середньоанглійської мови із презентацією
Доповідь-проєкт з ранньоновоанглійської мови із презентацією

Критерії оцінювання тестів:
Тест на множинний вибір/true-false (20 питань). здобувач вищої освіти отримує 5 балів, якщо надано 20-18 правильних відповідей, здобувач вищої освіти отримує 4 бали, якщо надано 17-16 правильних відповідей, здобувач вищої освіти отримує 3 бали, якщо надано 15-14 правильних відповідей; здобувач вищої освіти отримує 2 бали, якщо надано 13-12 правильних відповідей; 11 і менше правильних відповідей дорівнює 0 балів. На обробку одного питання здобувачеві вищої освіти надається 30 секунд, тобто на виконання тесту на 20 питань відводиться 10 хвилин.

Шкала відповідності оцінки (за національною системою)
кількості штрафних балів

Тест / Кількість питань	Кількість штрафних балів на «5»	Кількість штрафних балів на «4»	Кількість штрафних балів на «3»	Кількість штрафних балів на «2»	Кількість штрафних балів, що дорівнюють «0»
20	10%	20%	30%	40%	більше 40%

Критерії оцінювання доповіді-проєкту:

5 б.	4 б.	3 б.	2 б.
Зміст			
У проєкті та в презентації наявні основні ключові положення, які повністю розкривають тему	Проєкт та презентація містять ключові положення, які не повністю розкривають тему	Проєкт та презентація мають низку ключових положень, однак вони перевантажені інформацією або позбавлені інформації	У проєкті та в презентації не визначені ключові положення для розкриття теми
Висновки			

Результати обробки масиву інформації узагальнено так, що за темою презентації сформульовано чіткі та прозорі висновки	Результати обробки масиву інформації узагальнено так, що за темою презентації сформульовано усі необхідні висновки, але не всі вони є чіткими та прозорими	Деякі висновки є нелогічними і необґрунтованими	Висновки практично відсутні або є нелогічними
Логічність			
Усі частини доповіді та презентації пов'язані з метою і предметом доповіді	Усі частини доповіді та презентації містять важливі твердження за темою доповіді.	Основні частини доповіді та презентації містять важливі твердження за темою доповіді, але деякі фрагменти не стосуються теми	Доповідь та презентація мають тему, однак багато її частин не стосуються теми доповіді
Структура			
Доповідь та презентація починаються слайдом, який викликає інтерес до теми, надає інформацію в логічній послідовності, на завершення змушує замислитись над ідеєю і темою доповіді	Доповідь та презентація починаються зі виступу, надає інформацію в певному порядку і завершується викладенням важливих моментів дослідження	Доповідь та презентація містять вступ і висновки, однак вони не спонукають замислитись над темою доповіді. Послідовність надання інформації не повністю розкриває тему.	Доповідь та презентація не містять вступу і висновків. Побудова презентації не дає чіткого уявлення про тему доповіді.

Мінімальна кількість балів, які повинен набрати здобувач вищої освіти для зарахування модуля – 30 балів (50%).
Здобувач вищої освіти отримує допуск до підсумкового семестрового контролю, якщо він впорався з 50 % навчального матеріалу, тобто набрав не менше 30 балів (50%) за тестові завдання, презентації проєктів з середньоанглійської та ранньоновоанглійської мови, а також відвідав не менше 50% занять.

Здобувачі вищої освіти мають право на визнання **результатів неформальної освіти**, якщо її зміст і результати відповідають меті та результатам навчання ОК «Історія англійської мови».

Результати неформального навчання можуть бути визнані за наявності підтверджуючих документів (сертифікатів, довідок, описів навчальних програм), якщо вони засвідчують досягнення результатів навчання, співвідносних із цілями курсу.
Прикладами релевантної неформальної освіти можуть бути:
● онлайн-курси (Coursera, Prometheus тощо) за тематикою ОК «Історія англійської мови»;
● участь у сертифікованих тренінгах і семінарах з відповідної тематики;
● сертифіковані програми за темами ОК «Історія англійської мови», проведені міжнародними організаціями чи університетами.
Процедура визнання результатів неформальної освіти здійснюється відповідно до **Порядку визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна.** Рішення ухвалюється комісією факультету на підставі поданого пакета документів від здобувача освіти.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою
	Для заліку
90 – 100	зараховано
70-89	
50-69	
1-49	не зараховано

10. Методичне забезпечення. Рекомендована література:

Основна

1. Бондаренко В.В., Боцман А.В., Карпова К.С. (2023). І*сторія англійської мови (візуалізація в таблицях, схемах, діаграмах).* Навчальний посібник для студентів 2, 3 курсів ОР «Бакалавр». Київ: ВПЦ Київський університет. 133 с.
2. Євченко, В.В. (2016) History of the English Language (Історія англійської мови): навчально-методичний посібник. Вінниця: Нова книга. 408 с.
3. Костюченко, Ю.П. (1953). *Історія англійської мови*. К.: Вища школа. 358 с.
4. Сліпецька В.Д. (2024) *Історія англійської мови: теорія і практика.* Дрогобич : Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 54 с.
5. Солощук, Л.В. (2015). *History of the English Language in Brief*. Kharkiv: KhNu, 105 p.
6. Солощук Л.В. (2024). *Використання теоретичних предметів професійного спрямування (Історія англійської мови) для розвитку резильєнтності у студентів ВНЗ.* Матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації «Освітній процес в умовах війни та у повоєнний період: виклики, правила, перспективи». 4 березня – 14 квітня 2024 року. Львів – Торунь : Liha-Pres. С. 291—293.
7. Khaimovich, B.S. (1975). *A Short Outline of the History of English* Kharkov. 110 p.
8. Verba, L.G. (2012). *History of the English Language.* Вінниця: Нова книга. 304 с.

9. Baugh, A.C. & Cable T. (2005). *A History of the English Language*. Routledge. 447 p.

Допоміжна

1. McDowall, D. (2006). *An Illustrated History of Britain.* Longman. 188 p.
2. THE CAMBRIDGE HISTORY OF THE ENGLISH LANGUAGE. (2005). V. I. The Beginnings to 1066. EDITED BY RICHARD M. HOGG Smith, Professor of English Language and Medieval Literature, University of Manchester. Cambridge University Press. 7th edition. 588 p.
3. THE CAMBRIDGE HISTORY OF THE ENGLISH LANGUAGE (2006). V.2. 1066-1476. EDITED BY NORMAN BLAKE, Professor of English Language and Linguistics, University of Sheffield. Cambridge University Press. 4th edition. 676 p.
4. THE CAMBRIDGE HISTORY OF THE ENGLISH LANGUAGE (1999). V. 3. 1476–1776. EDITED BY ROGER LASS, Distinguished Professor of Historical and Comparative Linguistics, University of Cape Town. Cambridge University Press. 668 p.

11. Інформаційні ресурси

http://www.british-study.com
http://www.royal.gov.uk

SUMMARY

The course **"History of the English Language"** has been modified within the framework of the Erasmus+ Project 610427-EE-2019-EPPKA2-CBHE-JP Foreign Language Teacher Training Capacity Development as a Way to Ukraine's Multilingual Education and European Integration (MultiEd)

Components modified:
- interactive lectures;
- literature updated;
- key terms introduced;
- competencies and learning outcomes added;
- constructive alignment observed throughout the course;
- self-study specified (see Self-Study Guidelines attached to the syllabus)
- peer-assessment envisaged during the presentation of projects;
- final test

The course is delivered in the academic year of 2026/27 (5th semester) to BA students of the 3d year majoring in English at the School of Foreign Languages of V.N. Karazin Kharkiv National University.

Branch of knowledge: 035 Philology
Specialization: 035.041 Germanic Languages and Literatures (translation – included), primary – English, 035.043 Germanic languages and Literature (Translation inclusive) German first. 035.051 Romance languages and Literature (Translation inclusive) Spanish first. 035.055 Romance languages and Literature (Translation inclusive) French first. 035.041 Germanic languages and Literature (Translation inclusive) English first. 035.065 Eastern languages and Literature (Translation inclusive) Chinese first.

Status of the discipline: cycle of professional courses; optional course

Developer and Lecturer: Prof. Lyudmila Soloshchuk, Doctor of Science in Phology, Department of English Philology and Methods of Teaching a Foreign Language, Professor

Course volume:
3 ECTS
32 hours of class work (lectures + practical studies); 58 hours of self-study (for full-time students), 80 hours (for correspondence courses).

Form of final control: written test: A, B, C, D

Course language: English

Course prerequisites: level of English – B2-C1; Introduction to General Linguistics, Introduction to Germanic Philology.

Course summary:
The course **"History of the English Language"** is optional for students who work towards their BA degree majoring in the Germanic Languages. The course aims at developing in students an understanding of the key concepts of the history of the English languageas well as

exploring practical ideas in order to help students better integrate into the English language teaching and translation practices. The course features such professionally oriented issues as the place of the history of the English language in the architecture of modern linguistics.

Competencies:
General competencies:
- ability to think critically and be self-critical;
- ability to study and to acquire present-day knowledge;
- ability to search, process, and critically analyze information from various sources;
- ability to identify, formulate and solve philological problems;
- ability to work in a team and on one's own;
-ability to communicate in English;
- aptitude for abstract thinking, analysis and synthesis;
- ability to apply knowledge in real-life situations;
- command of information and communication technologies.

Professional competencies:
- knowledge of the structure of Philology and its theoretical tools;
- ability to use the knowledge of the English language theory in professional activities;
- ability to collect, analyze, systematize and interpret linguistic (grammatical) facts, provide grammatical interpretation of text and discourse;
- ability to freely use specialized terminology in solving professional tasks.

Learning outcomes:
Students are to
- have the **knowledge** of the following
content: the main problems in the sphere of Philology, approaches to solving them by using appropriate methods and innovative approaches;
language: English, its structure and functioning as well as language norms, spelling and punctuation in particular;
- be **able** to: use the knowledge of English in expressing one's thoughts orally and in writing; find the necessary information in different sources, process it and use it for professional purposes and personal growth; use information and communication technologies
Communicative competencies: be able to work in a team with people of different cultures, religions and political persuasions;
Autonomy and responsibility: to manage the process of studying and life-long learning; to be able to analyze and evaluate one's performance and bear responsibility for one's work; to adhere to the principles of academic integrity and professional ethics.

Assessment and feedback:
- assessment tests – 4x5 points each
- projects – 2x20 points
- final test – 40 points
(attendance and interaction in class are taken into consideration)

Course quality monitoring
1. Syllabus feedback from internal and external (peer-)reviewers
2. Feedback from students who attend the course
3. Students' performance in the course